

RZECZPOSPOLITA
POLSKA

Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej Polskiej

(12) **OPIS PATENTOWY** (19) **PL** (11) **238429**

(13) **B1**

(21) Numer zgłoszenia: **417420**

(51) Int.Cl.

C08L 89/06 (2006.01)

C08L 13/00 (2006.01)

(22) Data zgłoszenia: **03.06.2016**

(54) **Napełniacz mieszanki kauczuku butadienowo - styrenowego oraz sposób otrzymywania proekologicznej kompozycji elastomerowej kauczuku butadienowo - styrenowego zawierającej ten napełniacz**

(43) Zgłoszenie ogłoszono:

04.12.2017 BUP 25/17

(45) O udzieleniu patentu ogłoszono:

23.08.2021 WUP 21/21

(73) Uprawniony z patentu:

POLITECHNIKA ŁÓDZKA, Łódź, PL

(72) Twórca(y) wynalazku:

MIROSŁAWA PROCHOŃ, Łódź, PL

MICHAŁ KURCZEWSKI, Łódź, PL

MONIKA ŻYGO, Łódź, PL

(74) Pełnomocnik:

recz. pat. Ewa Kaczur-Kaczyńska

PL 238429 B1

Opis wynalazku

Przedmiotem wynalazku jest napełniacz mieszanki kauczuku butadienowo-styrenowego oraz sposób otrzymywania proekologicznej kompozycji elastomerowej zawierającej ten napełniacz.

Z racji dużej ilości niezagospodarowanej biomasy pochodzenia zwierzęcego, powstającej między innymi w procesie garbowania skór, wykorzystanie tych surowców w produkcji proekologicznych wulkanizatów gumowych jest rozwiązaniem o dużym potencjale aplikacyjnym.

Kolagen to białko o strukturze włóknistej, budujące wiele tkanek zwierzęcych, w tym wchodzące w skład skóry, nadające jej odpowiednią elastyczność i wytrzymałość. Polipeptyd ten charakteryzuje się dużą wytrzymałością na rozciąganie oraz stabilnością termiczną z racji swojej regularnej budowy i silnych oddziaływań pomiędzy poszczególnymi łańcuchami białkowymi.

Przygotowanie skór z wykorzystaniem garbników pochodzenia roślinnego, między innymi kory drzew i wyciągów roślinnych, poprawia stabilność produktu (zapobiega procesom gnilnym) nadając mu odpowiednie właściwości użytkowe. Garbniki wykorzystywane w tym procesie łączą się z kolagenem budującym skórę zwierząt nie naruszając jednocześnie jego włóknistej struktury odpowiedzialnej za wytrzymałość surowca. W czasie późniejszej obróbki skór, powstają różnego rodzaju odpady, które w chwili obecnej nie znajdują potencjalnego zastosowania i są składowane najczęściej na wysypiskach.

Dotychczas znane jest wykorzystanie zawierającego kolagen produktu odpadowego po procesie garbowania skór zwierzęcych metodą chromową jako napełniacza mieszanek kauczukowych.

Z artykułu zamieszczonego w czasopiśmie *Journal of Applied Polymer Science* 114, 1984–1991, 2009 znany jest napełniacz mieszanek polimerowych zawierających różnego rodzaju elastomery (na przykład kauczuki nitrylowe, izoprenowe), w postaci odpadowej biomasy zwierzęcej – kolagenu po garbowaniu metodą chromową.

Z czasopisma *Journal of Applied Polymer Science*, 132, 41636, 2015 znane jest zastosowanie proszku skórzanego z garbowania chromowego do spienionego kauczuku naturalnego (NR).

W czasopiśmie *Journal of Hazardous Materials*, 141, 1, 2007 ujawniono napełniacz kompozytów kauczuku butadienowo-akrylonitrylowego i karboksylowanego kauczuku butadienowo-akrylonitrylowego (NBR i XNBR) w postaci proszku skórzanego : garbowanego chromowo.

Z publikacji umieszczonej w czasopiśmie *Polymer Composites*, 36, 12, 2015 znany jest napełniacz mieszanki zawierającej NR, w postaci odpadów garbarskich z procesu garbowania skór metodą chemiczną. W publikacji tej stwierdzono dodatkowo, że napełniacz ten silnie oddziałuje z matrycą polimerową i jest kompatybilny także z kauczukami chloroprenowymi i nitrylowymi oraz chlorowanymi kauczukami butylowymi.

Z opisu patentowego PL 210955 znane jest zastosowanie do mieszanki kauczukowej XNBR napełniacza kolagenowego w postaci produktu odpadowego przemysłu skórzanego po garbowaniu chromowym skór, wysuszonego i rozdrobnionego na cząstki o średnicy 0,2 mm.

Z kolei z opisu patentowego PL 214972 jest znane zastosowanie strużyn chromowych stanowiących odpad przemysłu skórzanego jako napełniacza mieszanek zawierających XNBR.

W opisie patentowym PL 214972 ujawniono napełniacz mieszanki XNBR w postaci adduktu wysuszonego i rozdrobnionego hydrolizatu enzymatycznego strużyn chromowych i stearyny.

W czasopiśmie *Journal of Hazardous Materials*, 151, 2–3, 2008 wykazano, że skórzany pył szlifierski uzyskany z przerobu skór garbowanych metodą chromową stanowi napełniacz aktywny mieszanki kauczukowej.

Z opisu zgłoszenia patentowego US 5302636 A jest znane zastosowanie proszku skórzanego z procesu garbowania chemicznego skór, o średnicy cząstek do 300 μm jako dodatku do kompozytu kauczuku butadienowo-styrenowego (SBR) zawierającego do 18% wagowych styrenu.

W japońskim patencie JP 55144041 ujawniono kompozyty NR i SBR zawierające włókna kolagenowe garbowane chromowo w ilości od 10 do 60 części wagowych na 100 części wagowych.

W opisie patentowym GB 1010097 ujawniono zastosowanie odpadów skórzanych z procesu garbowania chromowego w produkcji kompozytów gumowych zawierających kauczuk NBR.

Znany jest z opisu patentowego CN 103013816, materiał gumowy zawierający dodatek 0,5–2,4% hydrolizatu kolagenu.

W opisie patentowym DE 4005493 ujawniono mieszankę kauczukową zawierającą proszek skórzany z procesu chemicznego garbowania skór i żelatynę w postaci proszku o średnicy cząstek poniżej 500 μm .

Napełniacz mieszanki kauczuku butadienowo-styrenowego, który stanowi napełniacz kolagenowy w postaci produktu odpadowego z obróbki skór zwierzęcych po procesie ich garbowania, rozdrobniony i wysuszony, **według wynalazku** stanowi napełniacz kolagenowy w postaci produktu odpadowego z obróbki skór zwierzęcych po ich garbowaniu garbnikami roślinnymi, rozdrobniony na cząstki o wymiarach poniżej 0,125 mm, korzystnie w młynku kulowym i wysuszony w temperaturze nie wyższej niż 75°C w czasie od 12 do 72 godzin, korzystnie w czasie 48 godzin.

Sposób otrzymywania proekologicznej kompozycji elastomerowej kauczuku butadienowo-styrenowego, polegający na sporządzeniu mieszanki zawierającej kauczuk butadienowo-styrenowy, aktywator w postaci tlenku cynku, siarkę, przyspieszacz, w postaci dwusiarczku 2-merkaptobenzotiazolu, stearynę techniczną oraz napełniacz, a następnie na ogrzewaniu tej mieszaniny pod ciśnieniem w prasie w temperaturze 150°C w czasie wynikającym z oznaczeń wulkametrycznych, **według wynalazku** charakteryzuje się tym, że na 100 części wagowych kauczuku stosuje się do 5 części wagowych aktywatora, do 2,5 części siarki, do 1,5 części przyspieszacza, do 2 części wagowych stearyny technicznej oraz 10–20 części wagowych napełniacza określonego powyżej. Przygotowując mieszankę ewentualnie najpierw miesza się aktywator z napełniaczem, a następnie dodaje pozostałe składniki mieszanki.

Napełniacz według wynalazku dodany do mieszanki kauczukowej powoduje, że uzyskane wulkanizaty charakteryzują się większą twardością i wytrzymałością na zerwanie, wyższą odpornością na utlenienie i działanie podwyższonej temperatury, w porównaniu z wulkanizatami otrzymanymi z mieszanki nie zawierającej napełniacza, a ponadto zwiększoną podatnością na działanie mikroorganizmów przyczyniającą się do szybszego biorozkładu wulkanizatów oraz większym wydłużeniem przy zerwaniu, w porównaniu z wulkanizatami otrzymanymi z mieszanki zawierającej napełniacz w postaci produktu odpadowego z obróbki skór po ich garbowaniu chromowym. W rozwiązaniu według wynalazku wykorzystuje się odpady z procesów obróbki skór po ich garbowaniu garbnikami pochodzenia roślinnego, dotąd nie wykorzystywane i składowane na wysypiskach. Napełniacz według wynalazku nie zawiera potencjalnie szkodliwych soli chromu. Nadto używa się go w mieszance kauczukowej w większej ilości niż napełniacz kolagenowy w postaci produktu odpadowego z obróbki skór po garbowaniu chromowym, co umożliwi zagospodarowanie większej ilości materiału odpadowego z obróbki skór po garbowaniu garbnikami roślinnymi niż materiału odpadowego z obróbki skór po garbowaniu chromowym.

Przedmiot wynalazku ilustrują poniższe przykłady.

P r z y k ł a d I

Produkt odpadowy zawierający kolagen, stanowiący produkt odpadowy z procesu obróbki skór zwierzęcych po ich garbowaniu garbnikami roślinnymi, rozdrobniono w młynku kulowym. Proces rozdrobnienia prowadzono z użyciem dwóch stalowych kriolitów wyposażonych w kulki stalowe, w ciągu 1 minuty przy częstotliwości drgań równej 30 Hz. Uzyskany proszek suszono w cieplarni w temperaturze 50°C przez 48 godzin. Wysuszony proszek o średnim rozmiarze cząstek poniżej 0,125 mm, zastosowano jako napełniacz mieszanki kauczuku butadienowo-styrenowego (SBR).

Przygotowano mieszankę kauczukową o składzie w częściach wagowych:

kauczuk SBR	–	100,0	części
przygotowany napełniacz	–	10,0	części
ZnO	–	5,0	części
siarka	–	2,5	części
dwusiarek 2-merkaptobenzotiazolu (MBTS)	–	1,5	części
stearyna	–	2,0	części.

Składniki mieszanki zmieszano za pomocą walcarki, po czym sporządzoną mieszankę wulkanizowano w temperaturze 150°C.

Uzyskany wulkanizat charakteryzował się wytrzymałością na rozciąganie 4,1 MPa, wydłużeniem względnym w chwili zerwania 435%, twardością Shore'a A: 55 [°Sh] oraz wzrostem wytrzymałości na zerwanie w wyniku starzenia termooksydacyjnego o 19% w odniesieniu do próbki nie zawierającej napełniacza. Po inkubacji próbek wulkanizatów w glebie uniwersalnej ich wytrzymałość spadła o 10%. Uzyskany wulkanizat charakteryzował się większą biodegradowalnością oraz większym wydłużeniem przy zerwaniu w porównaniu z wulkanizatem zawierającym produkt odpadowy z procesu obróbki skór zwierzęcych po ich garbowaniu chromowym. Dodatkowo otrzymany wulkanizat nie zawierał szkodliwych soli chromu, które mogłyby migrować na jego powierzchnię.

Przykład II

Produkt odpadowy zawierający kolagen, stanowiący produkt odpadowy z procesu obróbki skór zwierzęcych po ich garbowaniu garbnikami roślinnymi, rozdrobniono w młynku kulowym. Proces rozdrobnienia prowadzono z użyciem dwóch stalowych kriolitów wyposażonych w kulki stalowe, w ciągu 1 minuty przy częstotliwości drgań równej 30 Hz. Uzyskany proszek suszono w cieplarni w temperaturze 50°C w czasie 48 godzin. Wysuszony proszek o średnim rozmiarze cząstek poniżej 0,125 mm, zastosowano jako napelniaz mieszanki kauczuku SBR.

Przygotowano mieszankę kauczukową o składzie w częściach wagowych:

kauczuk SBR	–	100,0	części
przygotowany napelniaz	–	20,0	części
ZnO	–	5,0	części
siarka	–	2,5	części
MBTS	–	1,5	części
stearyna	–	2,0	części.

Składniki mieszanki zmieszano za pomocą walcarki, po czym sporządzoną mieszankę wulkanizowano w temperaturze 150°C.

Uzyskany wulkanizat charakteryzował się wytrzymałością na rozciąganie 4,8 MPa, wydłużeniem względnym w chwili zerwania 381%, twardością Shore'a A: 62 [°Sh] oraz wzrostem wytrzymałości na zerwanie w wyniku starzenia termooksydacyjnego o 69% w odniesieniu do próbki nie zawierającej napelniacza. Po inkubacji próbek wulkanizatów w glebie uniwersalnej ich wytrzymałość spadła o 1%. Uzyskany wulkanizat charakteryzował się większą biodegradowalnością oraz większym wydłużeniem przy zerwaniu w porównaniu z wulkanizatem zawierającym produkt odpadowy z procesu obróbki skór zwierzęcych po ich garbowaniu chromowym. Dodatkowo otrzymany wulkanizat nie zawierał szkodliwych soli chromu, które mogłyby migrować na jego powierzchnię.

Przykład III

Produkt odpadowy zawierający kolagen, uzyskany z procesu obróbki skór zwierzęcych po ich garbowaniu z wykorzystaniem garbników pochodzenia roślinnego, rozdrobniono w młynku kulowym. Proces rozdrobnienia prowadzono z użyciem dwóch stalowych kriolitów wyposażonych w kulki stalowe, w ciągu 1 minuty przy częstotliwości drgań równej 30 Hz. Uzyskany proszek suszono w cieplarni w temperaturze 50°C w czasie 48 godzin. Wysuszony proszek o średnim rozmiarze cząstek poniżej 0,125 mm, zastosowano jako napelniaz mieszanki kauczuku SBR.

Przygotowano mieszankę kauczukową o składzie w częściach wagowych:

kauczuk SBR	–	100,0	części
przygotowany napelniaz	–	10,0	części
ZnO	–	5,0	części
siarka	–	2,5	części
MBTS	–	1,5	części
stearyna	–	2,0	części.

Przygotowując mieszankę najpierw zmieszano przygotowany napelniaz z ZnO, a następnie z pozostałymi składnikami mieszanki. Składniki mieszanki zmieszano za pomocą walcarki, po czym sporządzoną mieszankę wulkanizowano w temperaturze 150°C. Uzyskany wulkanizat charakteryzował się wytrzymałością, na rozciąganie 47 MPa, wydłużeniem względnym w chwili zerwania 607%, twardością Shore'a A: 61 [°Sh] oraz wzrostem wytrzymałości na zerwanie w wyniku starzenia termooksydacyjnego o 60% w odniesieniu do próbki nie zawierającej napelniacza. Po inkubacji próbek wulkanizatów w glebie uniwersalnej wytrzymałość ich spadła o około 7,0%. Uzyskany wulkanizat charakteryzował się większą biodegradowalnością oraz większym wydłużeniem przy zerwaniu w porównaniu z wulkanizatem zawierającym produkt odpadowy z procesu obróbki skór zwierzęcych, po ich garbowaniu chromowym i nie zawierał szkodliwych soli chromu, które mogłyby migrować na jego powierzchnię.

Zastrzeżenia patentowe

1. Napelniaz mieszanki kauczuku butadienowo-styrenowego, który stanowi napelniaz kolagenowy w postaci produktu odpadowego z obróbki skór zwierzęcych po procesie ich garbowania, rozdrobniony i wysuszony, **znamienny tym**, że stanowi napelniaz kolagenowy w postaci pro-

duktu odpadowego, z obróbki skór zwierzęcych po ich garbowaniu garbnikami roślinnymi, rozdrobniony na cząstki o wymiarach poniżej 0,125 mm, korzystnie w młynku kulowym i wysuszony w temperaturze nie wyższej niż 75°C w czasie od 12 do 72 godzin.

2. Sposób otrzymywania proekologicznej kompozycji elastomerowej kauczuku butadienowo-styrenowego, polegający na sporządzeniu mieszanki zawierającej kauczuk butadienowo-styrenowy, aktywator w postaci tlenku cynku, siarkę, przyspieszacz w postaci dwusiarczku 2-merkaptobenzotiazolu, stearynę techniczną oraz napełniacz, a następnie na ogrzewaniu tej mieszaniny pod ciśnieniem w prasie w temperaturze 150°C w czasie wynikającym z oznaczeń wulkametrycznych, **znamienny tym**, że na 100 części wagowych kauczuku stosuje się do 5 części wagowych aktywatora, do 2,5 części siarki, do 1,5 części przyspieszacza, do 2 części wagowych stearyny technicznej oraz 10–20 części wagowych napełniacza określonego w zastrz. 1, przy czym przygotowując mieszankę ewentualnie najpierw miesza się aktywator z napełniaczem, a następnie dodaje pozostałe składniki mieszanki.